

REPORTAGE Analisten noemen eisen bij demonstratie op de Dam 'niet realistisch'

'Vredesonderhandelingen nu? Zo beloon je agressie'

Vredesorganisaties demonstreerden zaterdag op de Dam voor vredesonderhandelingen tussen Rusland en Oekraïne. Een utopie, zeggen experts. Oekraïne noch Rusland staat momenteel open voor besprekingen.

Jannie Schipper
j.schipper@medialhuis.nl

Amsterdam ■ Meer wapens voor Oekraïne. Tanks, pantserhouwitsers, luchtafweersystemen. Dat is de inzet van westerse landen, waaronder Nederland, om de overwinningkansen van de Oekraïners te vergroten tegenover de grote boze buurman. Een jaar na de Russische inval in Oekraïne is een einde aan het geweld niet in zicht. Nóg meer wapens wil Oekraïne, nóg meer wapens worden toegezegd.

Dat moet anders, vindt het groepje demonstranten dat zaterdagmiddag op de Dam in Amsterdam staat met kleurige vlaggen en kartonnen bordjes met vredesduiven. We moeten geen wapens sturen, maar bemiddelaars. „Wij willen dat er onderhandeld wordt over vrede in plaats van dat er wordt gevochten”, zegt medeorganisator May-May Meijer. Zij is oprichtster van Peace SOS, een van de negentien organisaties die de actie ondersteunen. „Wij willen ons met deze demonstratie duidelijk uitspreken voor vrede in Oekraïne. De oorlog wordt steeds groter, de doemdagklok komt steeds dichterbij middernacht.”

Pacifisten in Kiev

Hoe meer wapens, hoe meer doden, vreest Meijer. „Natuurlijk is het een lastige discussie, maar je kunt beter onderhandelen vóórdat er nog meer doden zijn gevallen dan achteraf. Er zijn al 438 kinderen gestorven, we moeten het leven koesteren.” De demonstranten op de Dam weten zich gesteund door een groepje pacifisten in Oekraïne. „Er is bijvoorbeeld gedemonstreerd bij de ambassade van Belarus om niet mee te doen aan de oorlog”, vertelt Meijer. „Onze contactpersoon in Kiev van Pacifists for Ukraine gelooft ook in het stoppen van de oorlog.”

Vrede in Oekraïne, wie zou dat nou niet willen? Ook de kerkelijke vredesorganisatie Pax Christi International pleitte in een verklaring ter herdenking van één jaar oorlog in Oekraïne voor dialoog en vreedzaam verzet. Al eerder riepen groepen in Nederland op tot onderhandelingen met Rusland.

Toch steunt niet iedereen de oproep tot vredesbesprekingen. PAX, de Nederlandse vredesorganisatie die is voortgekomen uit de Nederlandse afdeling van Pax Christi en het Interkerkelijk Vredesberaad (IKV), bracht onlangs een verklaring uit dat 'onderhandelen met een bewezen onbetrouwbare partner als Rusland op dit moment niks oplevert'. Het uitgangspunt van PAX 'is en blijft dat Oekraïne haar burgers moet kunnen beschermen, en op dit moment kan dat niet zonder wa-

Volgens deelnemster May-May Meijer is het tijd om te onderhandelen.

„
Beter onderhandelen vóórdat er meer doden vallen

Demonstrante May-May Meijer

pens'. De achterban is hierover verdeeld, geeft de vredesorganisatie toe.

Analisten die de oorlog in Oekraïne nauwgezet volgen, zien vredesonderhandelingen in deze fase niet als een realistische optie. „Het spijt me voor de demonstranten”, zegt diplomatiek expert Robert van de Roer. „Ik sympathiseer met vrede, maar ik sympathiseer nog meer met de realiteit.” En die realiteit is dat geen van de partijen momenteel genegen is om de oorlog te staken. „Oekraïne wil alle grond terug, Poetin vecht voor meer grond. Dat is een onoverbrugbare kloof”, zegt Van de Roer. „Poetin zal pas aan tafel gaan als hij zowel op het slagveld als thuis onder druk komt te staan.”

Vredesonderhandelingen komen er alleen als beide partijen inzien dat er niets meer bij te winnen valt, denkt ook onderzoeker en voormalig diplomaat Tony van der Togt van Clingendael. Voor de Oekraïense president Zelensky zou onderhandelen op dit moment 'politieke zelfmoord' zijn. „Na alle verliezen kan hij niet zomaar zeggen: oké, laten we nu de bladzijde maar omslaan.” Op dit moment vredesonderhandelingen beginnen zou volgens Van der Togt zelfs verkeerd uitpakken. „Als je nu onderhandelingen zou starten, bevries je de situatie zoals die is”, zegt hij. „Dan beloon je in feite de agressor.”

Chinees vredesplan

Om Poetin uiteindelijk aan de onderhandelingstafel te krijgen, zien zowel vredesdemonstranten als experts een rol weggelegd voor de bondgenoten van Rusland. „China heeft het oor van Rusland, Biden het oor van Zelensky en het Westen, dus China en de VS zouden bij eventuele vredesbesprekingen in elk geval aan tafel moeten zitten”, zegt Van de Roer. Als er ooit een vredesovereenkomst komt, moet die volgens Van de Roer 'in beton gegoten zijn'. Anders worden de afspraken binnen de kortste keren met voeten getreden, zoals met de Minsk-akkoorden die in 2014 een einde hadden moeten

Religieuze en vredesorganisaties demonstreerden zaterdag. FOTO'S: MARCEL MOLLE

„
Om het te laten stoppen, moet in Rusland lampje aangaan

Oud-diplomaat Tony van der Togt

maken aan de oorlog om Oost-Oekraïne.

Ruslands bondgenoot China legde vrijdag een twaalf punten tellend 'vredesplan' voor. Dat biedt enige hoop, vindt vredesactiviste Meijer. „Respecteren van de soevereiniteit is het eerste punt in het plan”, zegt zij. „Dat China het over een staakt-het-vuren en vredesonderhandelingen heeft, is in elk geval hoopvoller dan wapens leveren aan Rusland.” Meijer hoopt dan ook dat Zelensky met de Chinese president Xi Jinping gaat praten; de Oekraïense president heeft al gezegd open te staan voor zo'n ontmoeting.

Van der Togt en Van de Roer zijn minder optimistisch over de Chinese intenties. Van de Roer noemt

het Chinese voorstel 'geen onderhandelingsplan, maar een openingsbod'. „Tot nu toe probeert China een beetje van twee walletjes te eten: Poetin steunen maar het Westen niet onomkeerbaar vervreemden”, zegt de diplomatiek expert. „Als ze serieus die rol van bemiddelaar willen spelen, moeten ze druk op Rusland gaan uitoefenen.”

Clingendaelonderzoeker Van der Togt merkt op dat China niets zegt over de terugtrekking van Russische troepen uit Oekraïne. „Volgens het zogenaamde vredesplan mag Rusland in feite houden wat ze geannexeerd hebben”, aldus Van der Togt. „Wat ben je dan voor bemiddelaar?”

Lampje

Het ziet ernaar uit dat het een lange en uitputtende strijd gaat worden. „Om het te laten stoppen, moet ergens in Rusland een lampje aangaan dat het zo niet langer kan”, zegt Van der Togt. „Dat zie ik nog niet gebeuren, ook niet onder druk van China.”

Toch blijft het volgens de demonstranten belangrijk om het vredesgeluid te laten horen, ook zonder direct resultaat. „Wij dragen bij aan een cultuur van vrede”, zegt Meijer. „Daarmee maken we het hopelijk voor diplomaten makkelijker om te onderhandelen.”